

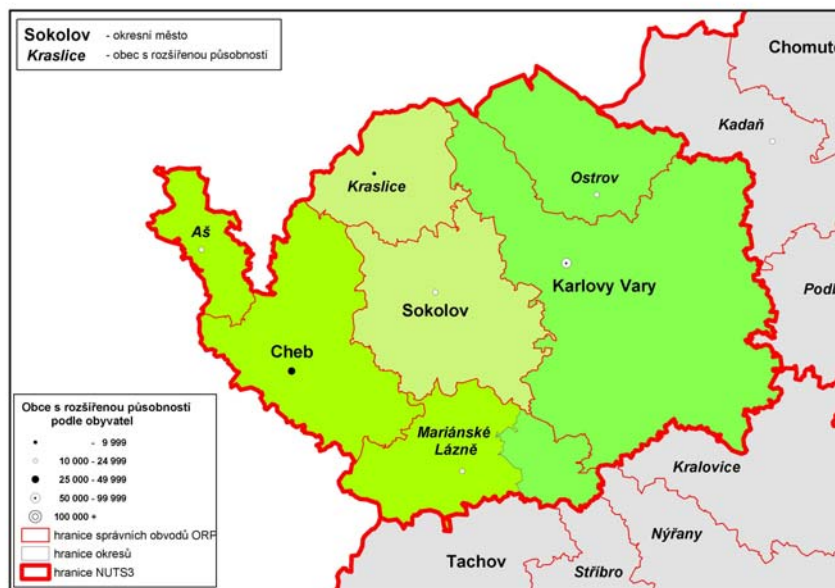

KARLOVARSKÝ KRAJ

Karlovarský kraj je představitelem českého pohraničí se smíšeným národnostním osídlením, majícím své kořeny již ve středověku. Po odeznění historického boomu těžby neželezných rud se s nástupem průmyslové revoluce hospodářství regionu diverzifikovalo do řady průmyslových odvětví – od sklářství, výroby keramiky, textilní výroby, strojírenství, těžby kaolinu až po těžbu hnědého uhlí. V předválečném období k tomu přibýlo širší využití pramenů minerálních vod s rozvojem lázeňství, kde některá tehdejší centra již dnes neexistují (Kyselka, Prameny, Velichov aj.). Největší a nejstarší z nich však zůstala a možno říci, že v celorepublikovém povědomí jsou stále ještě dominantou tohoto regionu (Karlovy Vary, Mariánské a Františkovy Lázně, Jáchymov).

Karlovarský kraj je třetím nejmenším a současně našim nejzápadnějším krajem ČR. Na západě hraničí s německými bavorskými kraji (NUTS 2) Horním Falckem a Horním Franckem a na severu se Saskem. Tyto hranice tvoří víc

než polovinu celkové délky hranic kraje. Východním sousedem je Ústecký kraj a jižně leží kraj Plzeňský. Karlovarský kraj je jediný z českých krajů, jehož nejkratší spojení s hlavním městem Praha probíhá přes dva další kraje (Plzeňský nebo Ústecký a Středočeský). Celková plocha kraje činí 3 314 km² a tvoří 4 % rozlohy ČR. Zalesněná plocha 1 428 km² určuje podíl zalesnění na 43 %, což je téměř 1,3- násobek průměru ČR a to je druhá nejvyšší hodnota mezi kraji ČR (po Libereckém kraji). Zemědělské půdy je jako v jediném kraji méně než lesů. Podíl orné půdy nedosahuje ani poloviny průměrného podílu v ČR a je s velkým rozdílem na nejnižší úrovni mezi všemi kraji ČR (necelých 19 % z celkové rozlohy).

Karlovarský kraj se skládá ze tří okresů (Cheb, Karlovy Vary a Sokolov). Má 132 obcí s průměrnou rozlohou 25,1 km² a průměrným

počtem obyvatel 2 305 osob. Počet obcí i okresů je s odstupem nejmenší ze všech krajů. Sídlem kraje jsou Karlovy Vary, ve kterých žije 17 % obyvatel a jsou největší obcí kraje. Obcí do 500 obyvatel je necelých 46 % a žije v nich 5 % obyvatel, v obcích do 2 000 obyvatel žije 14 % obyvatel a v obcích do 10 000 obyvatel 44 % obyvatel kraje. Na jeho území leží 7 správních obvodů obcí s rozšířenou působností o rozloze 140 až 1200 km² a počtu obyvatel od 14 tisíc do 90 tisíc.

Karlovarský kraj je znám svými tradičními výrobními odvětvími – porcelán, sklo, hudební nástroje i textilní a konfekční výroba. Má značné nerostné bohatství, mnoho přírodních léčivých zdrojů a vysokou koncentraci lázeňských míst a center cestovního ruchu. Chybí mu však velké průmyslové zóny.

Výběr aktuálních údajů

Počet obyvatel (31.12.2004)		304 588	Průměrná hrubá měsíční mzda (2004) ⁴		15 415
z toho	cizinci s přechodným pobytem ¹	5 897	Míra nezaměstnanosti dle VŠPS (2004)		9,4
	cizinci s trvalým pobytem	8 828	Podíl (%) zaměstnaných v sektoru (2004)	primárním	2,9
Počet obcí / z toho měst (31.12.2004)		132 / 28		sekundárním	43,1
Podíl obyvatel bydlících v největším městě (%)		16,9		terciárním	54,0
Podíl narozených mimo manželství (v %, 2004)		47,6	Dokončené byty celkem (2004)		503
Obyvatelstvo s vysokoškolským vzděláním ² (2004)	muži	7,6	z toho v rodinných domech (%)		50,5
	ženy	5,7	Hosté v ubytovacích zařízeních celkem (2004)		564 543
Ekonomicky aktivní obyvatelstvo (2004)		157 579	z toho cizinci (%)		68,5
z toho prac. na vlastní účet a zaměstnavatelé (%)		14,9	HDP v paritě kupní síly na 1 obyvatele (2003)		12 716
Míra ekonomické aktivity (2004) ³	muži	70,6	Hrubá tvorba fixního kapitálu na 1 obyv. v Kč (2003)		50 986
	ženy	53,0	Čistý disponibilní důchod domácností na 1 obyv. v Kč (2003)		113 592

¹ s vízy nad 90 dní

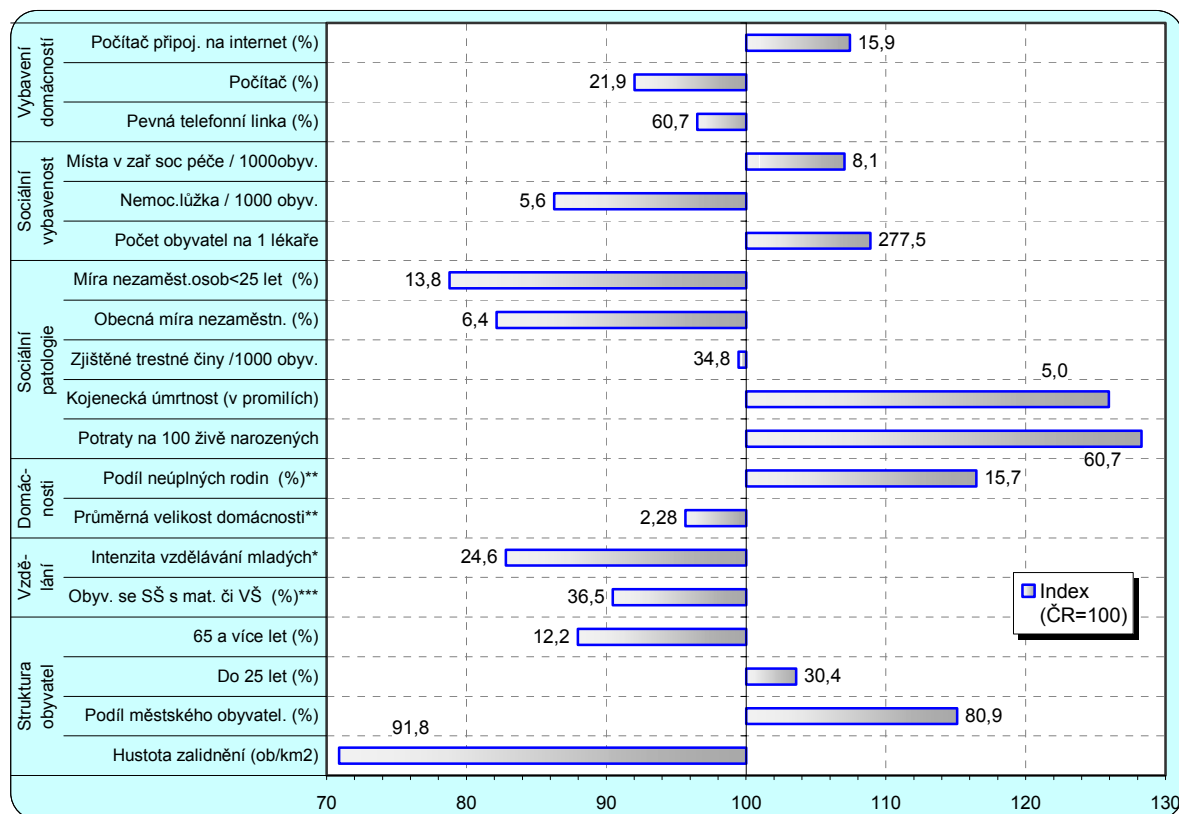
² z obyvatelstva ve věku 15 a více let

³ ekonomicky aktivní ze 100 obyvatel ve věku 15 a více let

⁴ v Kč na jednoho zaměstnance civilního sektoru NH, podniková metoda

Postavení kraje v demografické a sociální oblasti

Pozn. Čísla u sloupců uvádí skutečnou hodnotu ukazatele v kraji, osa x pak jeho relaci k ČR (ČR=100)

* Podíl (%) osob ve vzdělávání ve věku 20-24 let na celkové populaci ve věku 20-24 (podle místa bydliště)

** Za cenové domácnosti celkem, podle SLDB 2001

ostatní ukazatele v grafu se vztahují k roku 2003 (potravy a kojenecká úmrtnost k období 2001-2003)

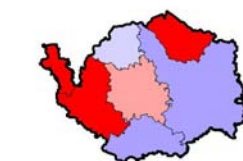
*** Z obyvatelstva ve věku 15 a více let

Vývoj celkového počtu obyvatel v obcích kraje v období 1991-2003

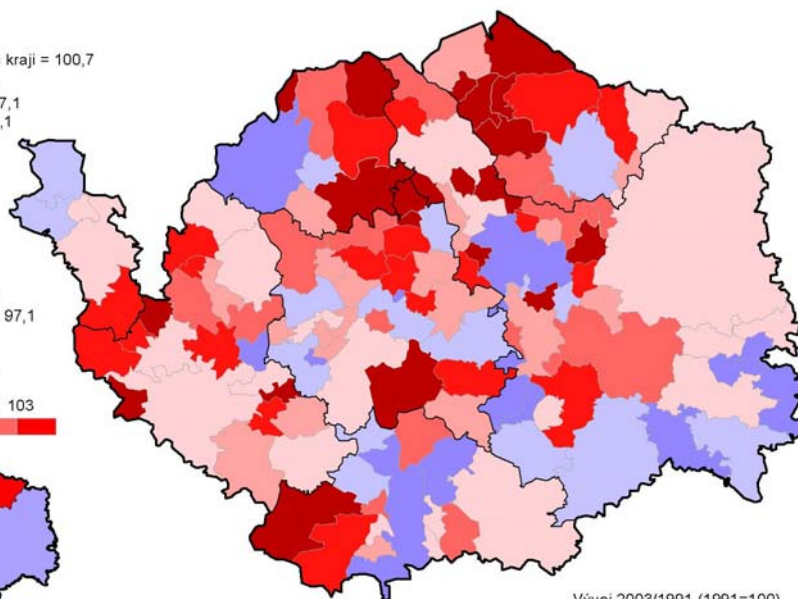
Hodnota v Karlovarském kraji = 100,7
 Extrémní hodnoty (obce)
 Maximum: Vřesová = 257,1
 Minimum: Těšovice = 71,1

Extrémní hodnoty
 (správní obvody ORP)
 Maximum: Cheb = 105,6
 Minimum: Karlovy Vary = 97,1

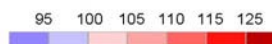
Index (1991=100)
 99 100 101 102 103

Správní obvody ORP

Vývoj 2003/1991 (1991=100)

Stav a pohyb obyvatelstva, 1993 - 2003

Stav obyvatelstva, 31.12.1993	304 733
Živě narození (průměr za roky 1994-1998)	2 996
Zemřelí (průměr za roky 1994-1998)	3 001
Přírůstek stěhování (průměr za roky 1994-1998)	25
Stav obyvatelstva, 31.12.1998	304 831
Živě narození (průměr za roky 1999-2003)	2 887
Zemřelí (průměr za roky 1999-2003)	2 989
Přírůstek stěhování (průměr za roky 1999-2003)	-21
Stav obyvatelstva, 31.12.2003	304 249

Věková struktura obyvatelstva, 31.12.2003

Věk	Celkem	Celkem	Muži	Ženy
	v tis.	%	%	%
0 - 14	48,4	15,9	16,8	15,1
15 - 24	42,9	14,1	14,7	13,6
25 - 39	71,5	23,5	24,3	22,7
40 - 54	66,2	21,8	22,3	21,2
55 - 64	37,7	12,4	12,0	12,8
65 +	37,5	12,3	9,9	14,6
Celkem	304,2	100,0	100,0	100,0

Účastní se řady společných přeshraničních projektů – Euregio Egrensis. Má relativně příznivou věkovou strukturu obyvatelstva, ale také vysoký počet pracovníků s nízkou kvalifikací. Nachází se v blízkosti dálniční sítě SRN, přímé dálniční napojení však nemá.

Malý podíl nejstarších

Po 7 letech ročních úbytků počtu obyvatel se poprvé v roce 2002 zvýšil v Karlovarském kraji počet obyvatel a tento trend pokračoval i v roce 2003. Věkovou skladbu obyvatelstva kraje charakterizuje nízké zastoupení obyvatel starších 64 let a vysoký podíl dětí ve věku 0 – 14 let. V roce 2003 byl podíl osob ve věku 0 – 14 let 15,9 %, a i když klesal, tak touto hodnotou patřil kraj mezi regiony s nejvyšším zastoupením této slož-

ky obyvatelstva. Proti tomu podíl obyvatel ve skupině 65 a více let má kraj nejnižší ze všech krajů ČR. Index stárí, což je počet osob ve věku 65 a více let na 100 dětí ve věku 0 – 14 let, se sice zvyšuje, ale zatím ani zdaleka nedosahuje republikové hodnoty (kraj – 77,5, ČR – 91,6). Index ekonomického zatížení, což je počet osob ve věku 0 – 14 let a ve věku 65 a více let na 100 osob ve věku 15 – 64 let, v kraji mírně klesá a je nižší než v celé ČR.

Kraj se trvale řadí na první místa v počtu narozených dětí na 1000 obyvatel. Má stále vyšší míru porodnosti než je republikový průměr, tento rozdíl se však postupem času snižuje. Velmi vysoký je podíl dětí narozených mimo manželství. Ten v roce 2003 byl již 39,2 % ze všech živě narozených. Každým rokem se snižují

počty potratů. V roce 2003 bylo v kraji zaznamenáno jen 59 % ročního počtu potratů z roku 1993. Hrubá míra úmrtnosti je v kraji nejnižší ze všech krajů republiky. Kraj dokonce v roce 2002 zaznamenal kladný přirozený přírůstek obyvatelstva. Zatímco kraj ještě v letech 2000 a 2001 ztrácel obyvatelstvo v důsledku stěhování, od roku 2002 vykazuje kladné migrační saldo. V kraji klesá počet sňatků, a to se odráží ve vzrůstajícím počtu narozených dětí mimo manželství. V Karlovarském kraji je rozvodovost trvale vyšší než je celorepublikový průměr, ale zatímco ve většině regionů ČR rozvodovost po roce 1990 vzrostla, tak v Karlovarském kraji naopak poklesla.

Symbióza lázeňství a těžby uhlí

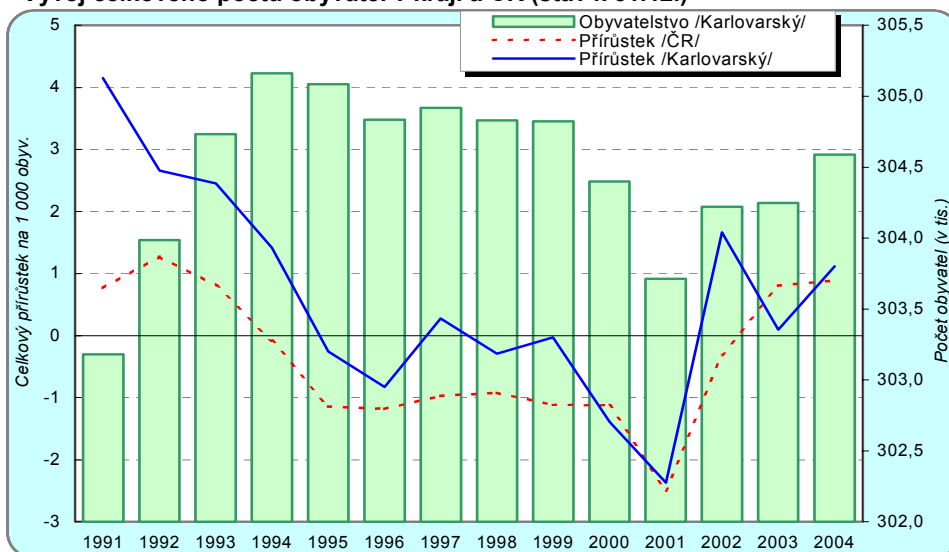
Karlovarský kraj má specifický charakter, jímž se odlišuje od všech ostatních krajů. Má z nich druhou nejmenší rozlohu, nejnižší počet obyvatel, druhou nejvyšší lesnatost, nejnižší podíl orné půdy a nemalé a různorodé přírodní resp. nerostné bohatství jako jsou minerální a léčivé vody, zásoby snadno přístupného hnědého uhlí, nyní již menší ložiska kovových rud a smolince a zásoby kaolinu a keramických jílu. Toto vše mělo a má zásadní vliv na formování hospodářství kraje. Po odeznění těžby neželezných rud se hospodářství rozčlenilo do pestrého složení průmyslových odvětví – strojírenství, sklářství, výroba keramiky, textilní a chemický průmysl, těžba hnědého uhlí a kaolinu. Dominantní postavení v hospodářství kraje po staletí mělo a má lázeňství.

Největší zaměstnavatelé (podle sídla podniku), 2003

Název	Sídlo	Odvětví	Počet prac.
Sokolovská uhelná, a.s.	Sokolov	Dobývání uhlí	> 5 000
Karlovarský porcelán, a.s.	Karlovy Vary	Výroba keramických a porcelánových výrobků	> 1 500
WITTE Nejdek, s.r.o.	Nejdek	Výroba kovových konstrukcí a kovodělných výrobků	> 1 000
AMATI - Denak, s.r.o.	Kraslice	Výroba hudebních nástrojů	> 500
Eastman Sokolov, a.s.	Sokolov	Výroba chemických výrobků	> 500
GR electronic, s.r.o.	Hranice	Výroba dílů a příslušenství pro mot. vozidla	> 500
Imperial Karlovy Vary, a.s.	Karlovy Vary	Zdravotnictví	> 500
Léčebné lázně Mariánské Lázně, a.s.	Mariánské Lázně	Zdravotnictví	> 500
Nemocnice Karlovy Vary	Karlovy Vary	Zdravotnictví	> 500
Nemocnice v Chebu	Cheb	Zdravotnictví	> 500

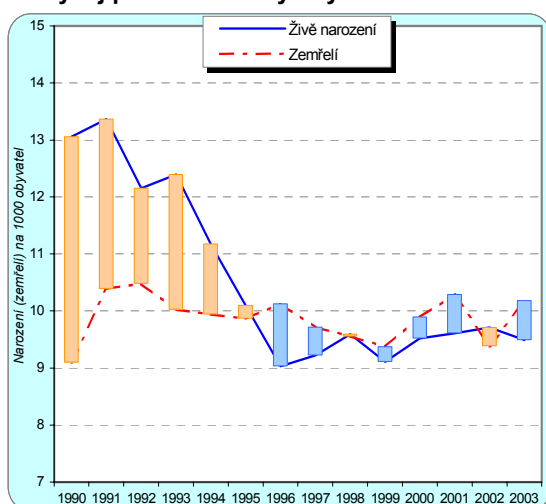

Vývoj celkového počtu obyvatel v kraji a ČR (stav k 31.12.)

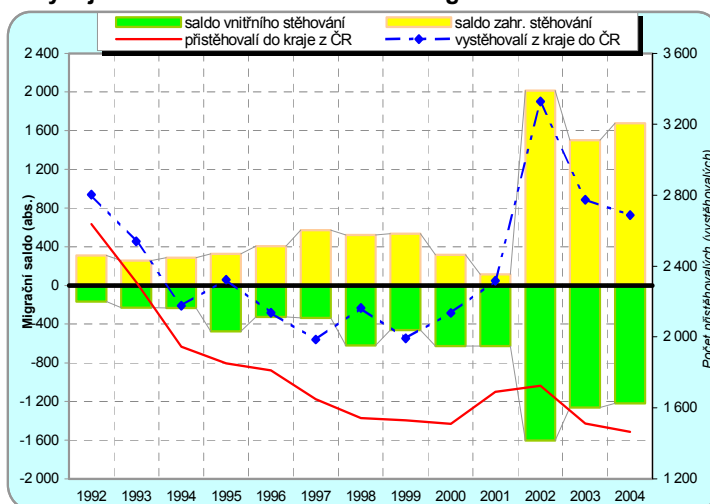

Od roku 2001 údaje aktualizované podle SLDB, do počtu obyvatel jsou zahrnuti i cizinci s pobytem > 90 dnů
Abs. úbytek obyvatel v roce 2001 je způsoben také nedopočtem při populačním cenzu (1.3.2001), rel. přírůstek v roce 2001 je počítán z vybilancovaných stavů podle SLDB (propad ze SLDB se v něm neprojevuje)

Vývoj přirozené měny obyvatel

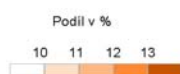
Vývoj bilance vnitřní a zahraniční migrace

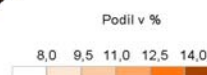
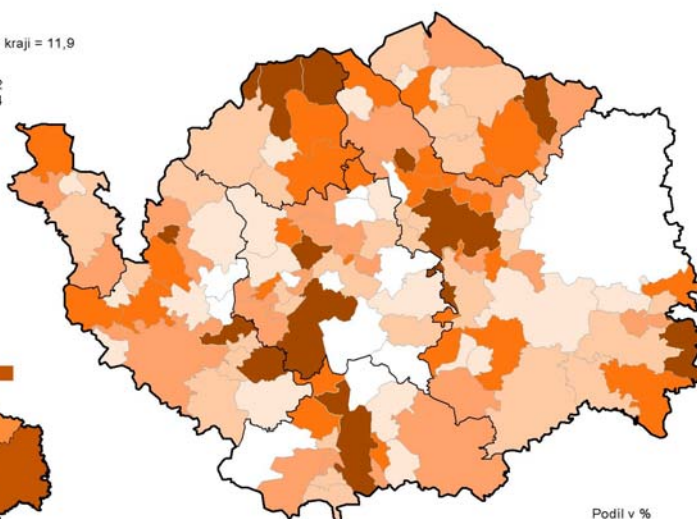
Pozn. od roku 2001 jsou do migrace započtení i cizinci s dlouhodobým pobytem (>90 dnů)

Podíl obyvatel ve věku 65 a více let v obcích kraje

Hodnota v Karlovarském kraji = 11,9
Extrémní hodnoty
Maximum: Přebuz = 19,2
Minimum: Prameny = 1,4

Správní obvody ORP

Zemědělství, 1993 - 2003

Ukazatel	1993	2003
Plocha zemědělské půdy (ha)	125 303	124 615
Plocha orné půdy (ha)	72 899	57 008
Počet zam. v zemědělství, myslivosti a souvis. činn. (v tis., VŠPS)	5,6	2,9
Výnos obilovin (t/ha)	3,17	3,62
Stav skotu celkem (k 1. 3.)	53 027	34 819

Zdravotnictví, 2003

Ukazatel	Kraj	ČR
Počet lékařů na 1000 obyvatel	3,6	3,9
Počet lůžek v nemocnicích na 1000 obyvatel	5,6	6,5
Kojenecká úmrtnost (průměr za roky 1999-2003, ‰)	5,2	4,2

Restrukturalizace průmyslových výrob od 90. let XX. století výrazně postihla hospodaření kraje. Kladným efektem omezování těžby uhlí pak může být i vytvoření podmínek pro revitalizaci místy hodně postižené a zdevastované krajiny.

Souhrnné hodnocení kraje podle hlavních makroekonomických ukazatelů nestaví tento kraj do příznivého světla – dostal se na 3. nejnižší příčku v pořadí hospodaření krajů, má např. nejnižší regionální podíl na celkovém hrubém domácím produktu, jen mírně přesahující 2 %. Rozhodující podíl na nově vytvořené hodnotě v kraji mají zpracovatelský průmysl (29 %), obchod (10 %) a doprava a telekomunikace (9 %). Významná je také těžba nerostných surovin s 11 % podílem na hrubé přidané hodnotě na národní úrovni, což je necelých 7 % z krajské hrubé přidané hodnoty. Nad republikovou úroveň bylo odvětví cestovní ruch (4 %) a zdravotnictví (7 %) ovlivňované lázeňstvím.

Žáci a studenti, šk. rok 2003/2004

Typ školy	v tis.
Mateřské školy	8,2
Základní školy	29,2
Gymnázia	3,3
Střední odborné školy	5,6
Střední odborná učiliště	6,3
Vyšší odborné školy	0,2
Vysoké školy	1,4

Podíl HDP připadajícího na 1 obyvatele je druhý nejnižší, činí cca 78 % průměru za ČR resp. 49 % průměru EU 15.

Podíl kraje na celkové tvorbě hrubého fixního kapitálu na národní úrovni je necelá 3 %, příznivější je relativizovaná hodnota (vztahovaná na 1 obyvatele), která je 5. nejvyšší v meziregionálním porovnání. Významné jsou investice do dopravy – 32 % regionálního úhrnu, do dobývání surovin 25 %, pohostinství a ubytování 10 % a zdravotnictví 5 %.

Nižší vzdělanostní úroveň

Změny ve věkové struktuře v posledním období snižují potřeby předškolních zařízení a základních škol. Přesto však kraj patří stále ještě k mladším regionům. Omezenější nabídka středních škol v kraji se projevuje v nejnižší míře účasti na středoškolském vzdělávání (kromě Středočeského kraje) z dané věkové populace. Z podílu nově přijatých na střední školy na odpovídající věkové populaci je patrné, že kraj má nejméně rozevřené nůžky mezi maturitními a nematuritními obory studia (společně s Libereckým krajem). V ostatních krajích je dominance maturitních oborů zřejmější. Zajímavým faktem, který je dán blízkostí Německa, je to, že kraj je jediným krajem, kde podíl žáků učících se na základní škole němčinu je vyšší než těch, co se učí angličti-

nu. Zároveň je zde nejvyšší podíl žáků učících se na základní škole rusky, což je dáno silící ruskojazyčnou minoritou především v oblasti Karlových Varů.

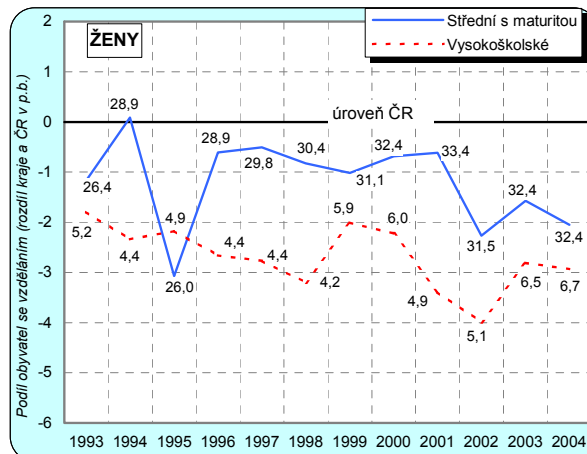
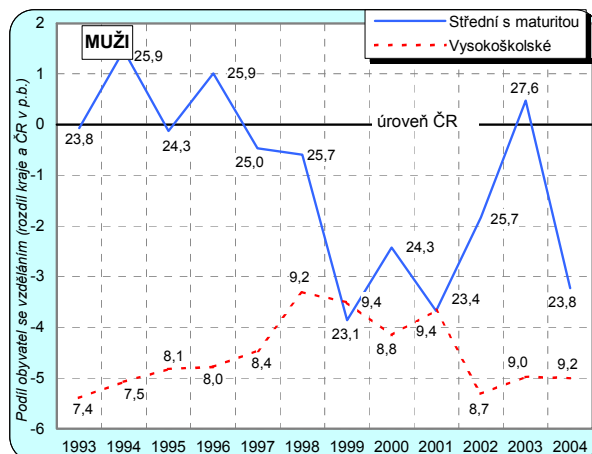
Vzdělanostní úroveň Karlovarského kraje můžeme označit ve srovnání s celostátními ukazateli jako spíše podprůměrnou. Z dospělého obyvatelstva má 28,7 % pouze základní vzdělání (v celé ČR je to 23,5 %). Střední vzdělání bez maturity má 38,4 % (v ČR 38,0 %) obyvatel starších 15 let. Středoškolské vzdělání s maturitou má pouze 25,8 % obyvatel kraje oproti 28,4 % obyvatel republiky. Výrazný je rozdíl i v podílu obyvatelstva s vysokoškolským vzděláním (kraj – 5,6 %, ČR – 8,9 %). Nejvyšší podíl obyvatelstva se základním vzděláním má správní obvod obce Aš (musí se však brát v úvahu, že zde byl nejvyšší podíl obyvatel bez zjištěného stupně vzdělání při posledním sčítání). Naopak nejnižší podíl osob se základním vzděláním byl ve správním obvodu Mariánské Lázně, kde také byl nejvyšší podíl osob s vysokoškolským vzděláním (společně s Karlovými Vary).

Výrazné posílení nestátních zdravotnických zařízení

I v Karlovarském kraji se počet lékařů mírně zvyšuje. Výrazně se mění poměr lékařů ve státních a nestátních zdravotnických zařízeních. Tím, jak se pod správu kraje dostala většina zdravotnických zařízení, došlo k nárůstu podílu lékařů v nestátních zařízeních až na současnou hodnotu – 96,2 % (tj. nárůst od roku 2000 o 40 %). V kraji je v současné době provozováno 5 nemocnic, ve kterých se počet lůžek příliš nemění. Dále jsou zde 3 odborné léčebné ústavy, více než 100 ordinací lékařů pro dospělé, 60 ordinací lékařů pro děti a dorost, téměř 150 ordinací stomatologů a dalších bezmála 250 ordinací specialistů. Od 90. let v kraji roste průměrné procento pracovní neschopnosti, což je způsobováno prodloužováním délky pracovní neschopnosti.

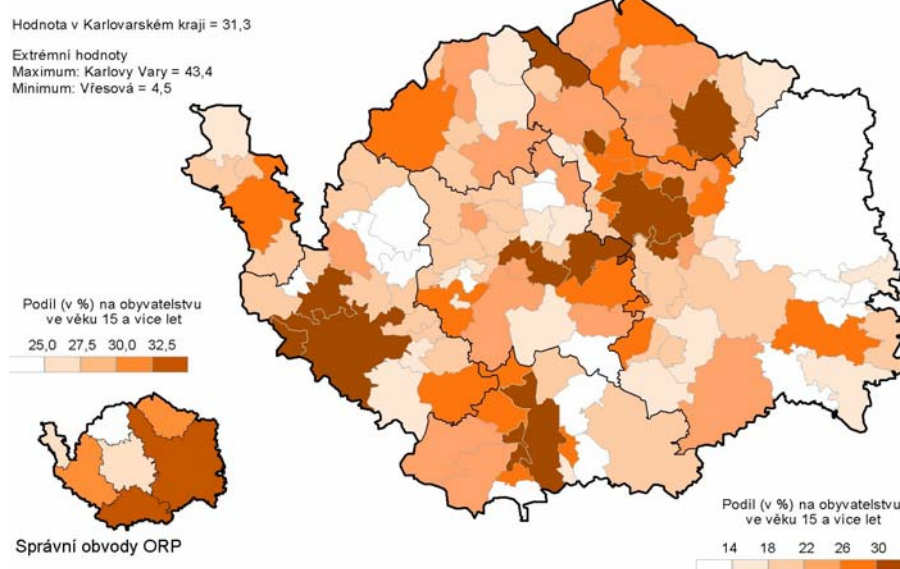

Vývoj zastoupení osob se středoškolským a vysokoškolským vzděláním ve vztahu k ČR, muži, ženy

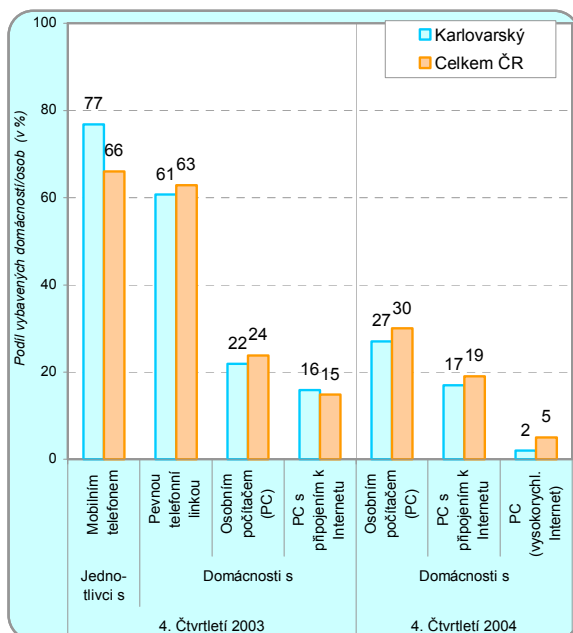

Pozn. Čísla v grafu odpovídají podílu osob se středoškolským vzděláním s maturitou na obyvatelstvu ve věku 15 a více let v kraji, resp. podílu osob s vysokoškolským vzděláním na obyvatelstvu ve věku 25 a více let v kraji

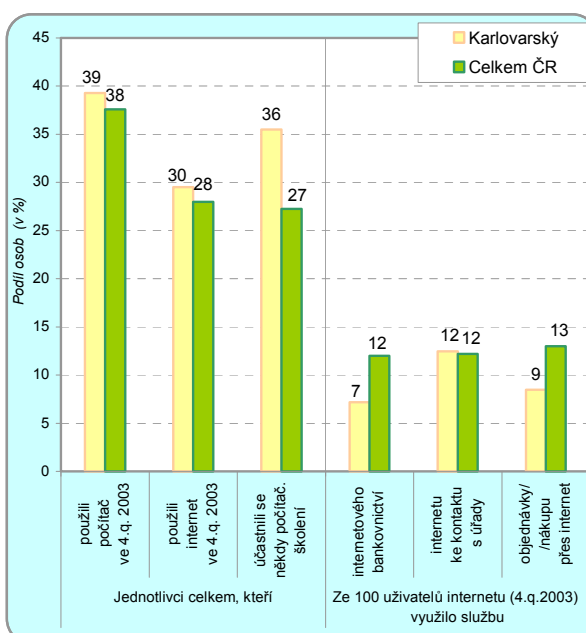
Podíl obyvatel s ukončeným středoškolským a vysokoškolským vzděláním v obcích kraje v roce 2001

Domácnosti s přístupem k informačním technologiím

Využití internetu jednotlivci ve věku 15+ (4.q.2003)

Míra ekon. aktivity podle věkových skupin (%), 1993-2003

Věková skupina	Celkem		Muži		Ženy	
	1993	2003	1993	2003	1993	2003
Celkem	65,4	61,5	73,9	70,4	57,5	53,2
15 - 19	40,2	12,4	43,0	13,0	37,2	11,8
20 - 24	73,2	68,3	81,9	75,7	64,0	60,7
25 - 29	84,1	77,0	96,8	95,6	70,9	58,3
30 - 34	90,3	85,7	97,7	98,1	82,7	72,8
35 - 39	94,1	91,5	98,2	96,8	89,8	86,1
40 - 44	94,0	93,1	95,9	95,2	92,1	90,9
45 - 49	94,8	93,6	96,9	94,5	92,7	92,8
50 - 54	86,1	89,4	93,6	93,2	79,3	85,6
55 - 59	49,9	63,6	73,7	79,0	27,9	49,2
60 - 64	18,9	22,4	23,0	30,1	15,2	16,0
65 +	5,9	3,1	7,9	-	4,7	-

Míra ekonomické aktivity dle vzdělání (%), obyvatelstvo 15-ti leté a starší

Stupeň vzdělání	Celkem		Muži		Ženy	
	1993	2003	1993	2003	1993	2003
Základní a bez vzdělání	40,6	30,0	49,6	36,0	35,4	26,7
Střední bez maturity	75,6	75,5	81,5	81,3	67,3	66,8
Střední s maturitou	76,0	68,7	78,0	74,0	74,3	64,5
Vysokoškolské	85,9	82,4	93,6	85,0	75,9	79,1

Jeden případ pracovní neschopnosti dnes trvá v průměru 27 kalendářních dnů.

Zařízení sociální péče jsou v kraji relativně stabilizovaná. K větším nárůstům došlo jen u domů s pečovatelskou službou, jejichž celkový počet i počet bytových jednotek v nich se zvýšily. V kraji přibývají v posledních letech osoby pobírající částečný invalidní důchod. Stejně jako v jiných krajích i zde poklesl počet vyplácených dávek státní sociální podpory jednak jako důsledek zrušení některých dávek, a jednak jako důsledek zpřísnění podmínek k přiznání některých dávek.

Výrazná růstová tendence zaměstnanosti v progresivních službách

Celkový podíl ekonomicky aktivních osob z obyvatel v aktivním věku je po Praze druhý nejvyšší, stejně tomu je i v samostatných skupinách mužů a žen. Vůbec nejvyšší je intenzita ekonomické aktivity ve věkové skupině mladých (do 24 let). Nadprůměrná je i ekonomická aktivita u občanů v předdůchodovém věku a nadprůměrný je i podíl pracujících seniorů z ekonomicky aktivních.

Růst podílu ekonomicky aktivních ve srovnání s průměrem v celé České republice probíhal po celých uplynulých čtyřicet let – zvláště se projevil v posledním desetiletí. Podíl žen na celkovém počtu ekonomicky aktivních odpovídal a odpovídá průměru v ČR. Průměrný, ve srovnání s ostatními kraji, je i podíl podnikatelů samostatně činných i zaměstnavatelů z celkového počtu ekonomicky aktivních. Podíl žen samostatně činných je třetí nejvyšší mezi kraji.

Podíl zaměstnaných v primárním sektoru je druhý nejnižší ze všech krajů, za deset let poklesl na třetinu. Zaměstnanost v sekundárním sektoru v tomto údobí pozvolna stoupala až nad 40 %. Vyšší podíl zaměstnaných než v jiných krajích se ukazuje v odvětví minerálních výrobků – skla, keramiky apod. Je druhý nejvyšší po kraji Libereckém. Vysoké tempo růstu měla zaměstnanost v terciární sféře, zejména služby převážně veřejného charakteru mají druhý nejvyšší podíl zaměstnaných mezi kraji ČR, nadprůměrný je i podíl zaměstnaných v tržních službách. Vysoký růst zaměstnanosti – téměř na dvojnásobek – je v tzv.

progresivních službách, jinak také nazývaných kvartérní sektor.

Podnikavost občanů Karlovarského kraje je nižší než průměr v ČR, nižší je i vzdělanostní úroveň podnikatelů.

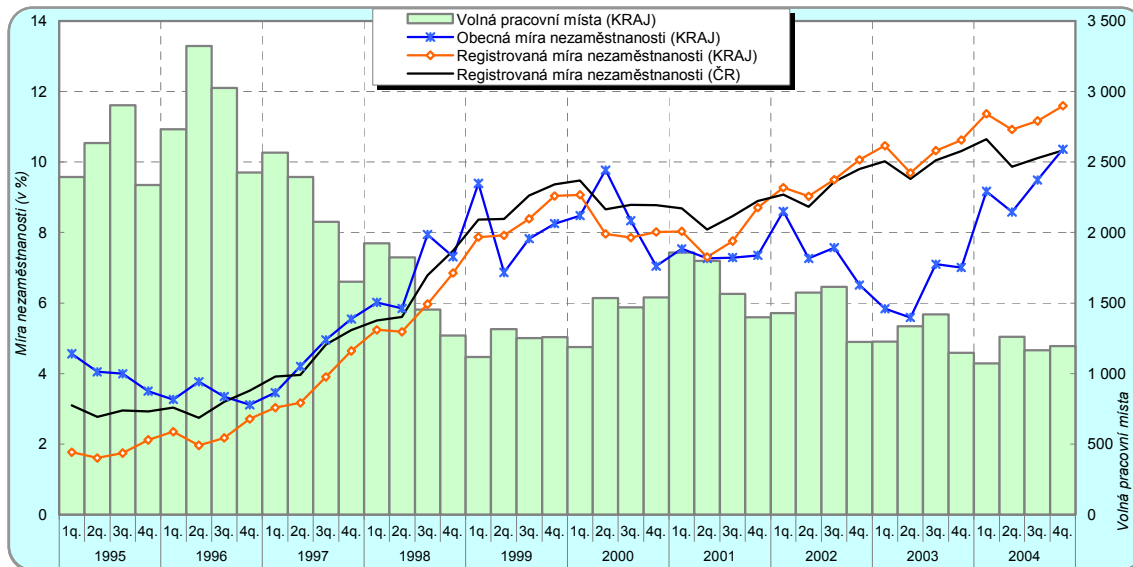
Doly + lázeňství !?

Pro ekonomiku a tím i pro trh práce a nezaměstnanost v Karlovarském kraji jsou důležitá odvětví těžba keramických jíhlů, kaolinu, rud a uhlí, zdravotnictví – lázeňství a cestovní ruch. U těžby rud a uhlí probíhá útlum, což zvyšuje nezaměstnanost. Svou úlohu hraje i proces privatizace a transformace hospodářství. Nezaměstnanost zejména počátkem devadesátých let do značné míry kompenzovalo pendlerství – tj. zaměstnání v přilehlých oblastech Bavorska při denním či týdenním dojíždění do bydliště v ČR. Od roku 1998 nezaměstnanost tak narůstala, že pendlerství už zdaleka nestačilo vyrovnávat úbytek pracovních míst na domácím trhu práce a obecná i registrovaná nezaměstnanost se zvyšovala až k současným hodnotám na úrovni odpovídající celostátnímu průměru. Zajímavé je, že nejvyšší hodnoty míry nezaměstnanosti nejsou v oblastech kraje přiléhajících k bavorské hranici, ale naopak západně v sousedství hranice s Ústeckým krajem.

Nárůst absolutního počtu neumísťených uchazečů o práci byl od roku 2000 téměř dvojnásobný oproti průměru, stav mladých nezaměstnaných stagnoval, průměrně vzrostl počet nezaměstnaných se změnou pracovní schopností. Počet uchazečů na jedno pracovní místo se v tomto časovém úseku zhruba zdvojnásobil, přesto však v obou těchto případech hodnoty leží jen mírně nad republikovým průměrem. Příspěvek v nezaměstnanosti pobírají tři z deseti nezaměstnaných, u mladých však více než polovina.

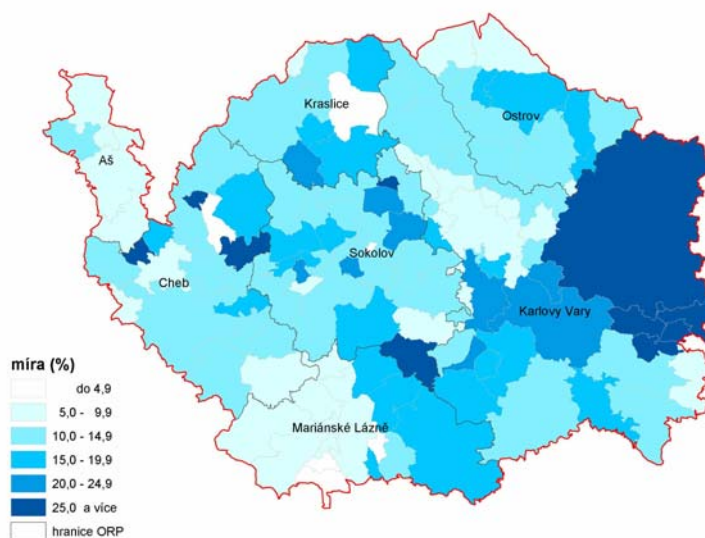

Vývoj obecné (VŠPS) a registrované (MSPV) míry nezaměstnanosti a volných pracovních míst

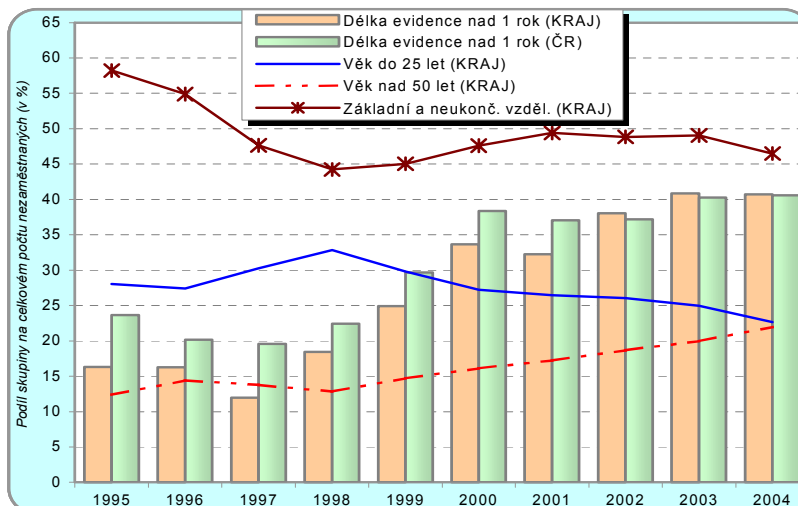
Pozn. Registrovaná míra nezaměstnanosti je uváděna ke konci příslušných čtvrtletí

Registrovaná míra nezaměstnanosti k 31.12. 2004

pozn.: použity údaje MPSV

Vývoj zastoupení vybraných skupin mezi nezaměstnanými

* k 31.12. příslušného roku

Struktura tvorby disponibilních příjmů domácností

		1995		2002	
		v mil. Kč	na 1 oby.v. (ČR=100)	v mil. Kč	na 1 oby.v. (ČR=100)
Účet rozdělení prvotních důchodů					
Zdroje	čistý provozní přebytek a čistý smíšený důchod	6 201	94,5	8 938	89,0
	náhrady zaměstnancům	18 475	98,5	27 197	86,2
	důchody z vlastnictví	1 831	84,8	2 373	96,1
Užití	důchody z vlastnictví	634	86,7	609	84,6
	čistý národní důchod	25 874	96,7	37 899	87,5
Účet druhotného rozdělení důchodů					
Zdroje	sociální dávky jiné než naturální sociál.transfery	4 259	90,4	8 475	91,0
	ostatní běžné transfery	1 572	101,0	2 402	98,7
	běžné daně z důchodů, jmění a jiné	2 037	96,6	2 995	87,7
Užití	sociální příspěvky	6 354	98,4	9 817	86,7
	ostatní běžné transfery	1 084	99,1	2 431	98,5
	čistý disponibilní důchod	22 230	95,2	33 534	88,5

Roste zaostávání kraje za průměrnými mzdami

Disponibilní důchod příslušející v průměru každému občanu bydlícímu v Karlovarském kraji se pohybuje kolem 90 % průměrné hodnoty příslušející celé České republice. Kraj podle tohoto ukazatele zaujímá v pořadí krajů předposlední 13. místo podobně jako v předcházejících letech.

Průměrná měsíční mzda za rok 2003 v regionu Karlovy Vary činila 14 950 Kč (necelých 480 €), a ta byla ze všech 14 krajů třetí nejnižší, přitom v roce 1996 patřila tomuto kraji 8. příčka. Meziroční tempo růstu mezd je jedno z nejnižších, je rozhodně nižší než celostátní tempo růstu mezd, a tak se zvětšuje diference mezi průměrnými mzdami v České republice a v kraji.

Průměrné hodinové mzdy v jednotlivých hlavních třídách zaměstnání se neodchylují významně od republikového průměru, mírně nadprůměrnou hodnotu (do 5 %) lze zjistit u dělníků v primárním sektoru. V případě hodinových mezd pracovníků s různými stupni vzdělání je prakticky převážná část dělanostních skupin vzájemně vyrovnána a jejich mzdy jen o málo nedosahují průměrů, s menší výjimkou u vyššího odborného vzdělání. Vyrovnané jsou navzájem i všechny věkové

skupiny pracovníků. V Karlovarském kraji je druhý nejvyšší podíl mezd nemanuálních a manuálních pracovníků, podprůměrný je podíl mezd žen a mužů. Ve srovnání s ostatními kraji jsou zde nejnižší mzdy v tržních službách, druhé nejnižší ve stavebnictví a třetí nejnižší v průmyslu.

Podíl sociálních příjmů na hrubých příjmech nedosahuje průměru České republiky. Domácnosti Karlovarského kraje patří k těm méně bohatým, podle podílu domácností s méně jak 1,5-násobkem životního minima má kraj 10. pořadí. Jen 13 % domácností konstatuje, že s příjmem vychází domácnost snadno.

Světově známé lázeňství i porcelánky

Karlovarský kraj je rozlohou druhým nejmenším krajem v ČR, počtem obyvatel je vůbec nejmenší a má i nejnižší podíl zemědělských a lesních pozemků. 17 % podíl orné půdy je s odstupem nejnižší ze všech krajů a nedosahuje ani poloviny průměru. Daří se zde pěstovat brambory, jejichž hektarové výnosy jsou tu nejvyšší v celém státě, ale celková produkce vzhledem k malým pěstební plochám je zanedbatelná. Na neudržovaných volných plochách se daří také bolševníku, dřívě okrasné rostlině, nyní postrachu

volné krajiny. Podíl hrubé přidané hodnoty vytvořené v zemědělství a lesnictví je okolo 3 % a má klesající tendenci.

Podíl průmyslu na celkové hrubé přidané hodnotě představuje více než 40 % a má výrazně rostoucí tendenci – růst o třetinu za 10 let. Důležitým odvětvím je těžba uhlí, kaolinu, dřívě i těžba uranové rudy. Tyto přírodní zdroje daly vzniknout řadě renomovaných porcelánek (ve světě známý slávkovský porcelán a další) i skláren (Moser). Celková zboží exportní výkonnost Karlovarského kraje je nejnižší z mimopražských krajů. Nejvýznamnějším artiklem vývozu zboží je porcelán a keramika (přes 85 % vývozu ČR).

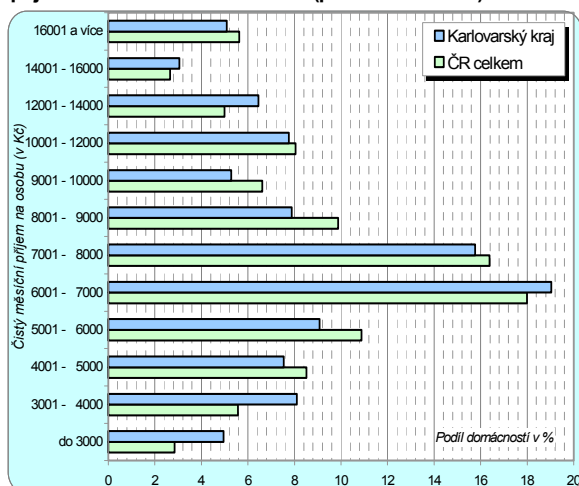
Více než polovina ekonomicky aktivních obyvatel je zaměstnána ve službách, značná část z nich v lázeňství, které je charakteristickým oborem tohoto kraje. Je zde 70 lázeňských zařízení, téměř polovina z celé ČR. Světově známé jsou např. lázně Karlovy Vary s teplými minerálními prameny, mající již víc než šesti-setletou historii. Znamé jsou také Mariánské Lázně a Františkovy Lázně, obojí ze XVII. století, či lázně Jáchymov využívající vyvěrající radonové vod. S lázeňstvím je spojena i vysoká úroveň cestovního ruchu, za rok se zde ubytuje téměř půl miliónu hostů, z toho více než 300 tisíc cizinců.

Chybí rychlostní spojení s Prahou

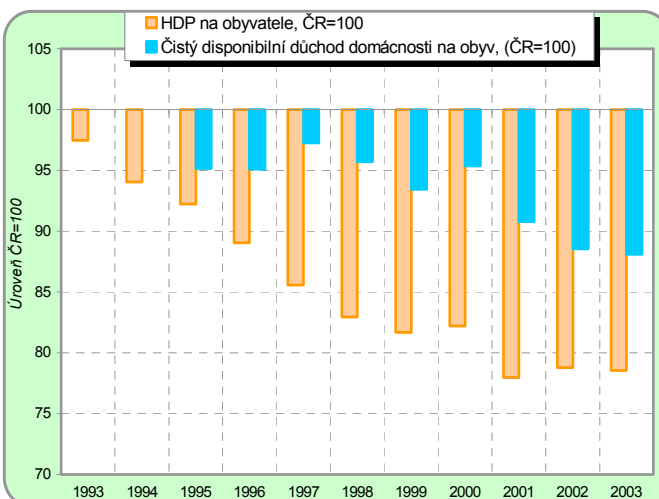
Víc než polovinu celkové délky hranic našeho nejzápadnějšího kraje tvoří státní hranice se Spolkovou republikou Německo. Na západě je sousedem Karlovarského kraje Svobodný stát Bavorsko se svými kraji Horní Falcko a Horní Francko a na severu to je Sasko s krajem Drážďanským. Na těchto hranicích je více než 10 důležitých hraničních přechodů, a to silničních i železničních. Přitom většina z nich byla znovu otevřena teprve po politických změnách v roce 1989, do té doby (40 let) bylo území Karlovarského kraje na polovině svých hranic neprostopně uzavřeno.

Rozdělení domácností podle výše čistého měsíčního peněžního příjmu na osobu v Kč v roce 2002 (podle Mikrocenzu)

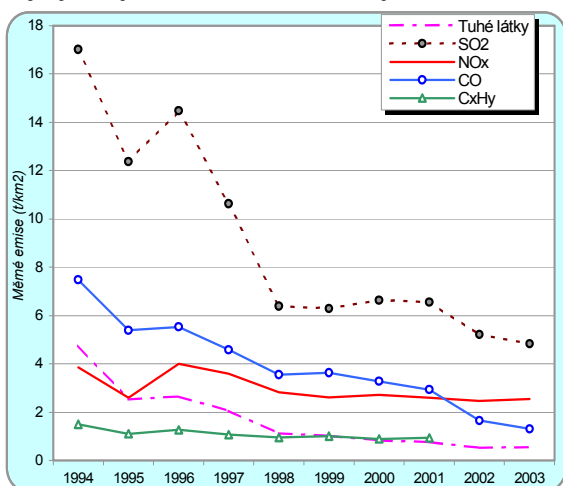

Vývoj HDP a disponibilního důchodu ve vztahu k ČR

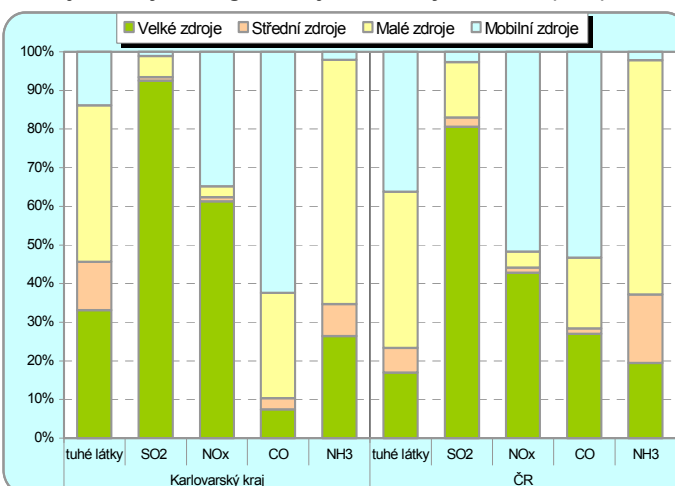

Pozn. údaje o disponibilních důchodech jsou k dispozici až od roku 1995

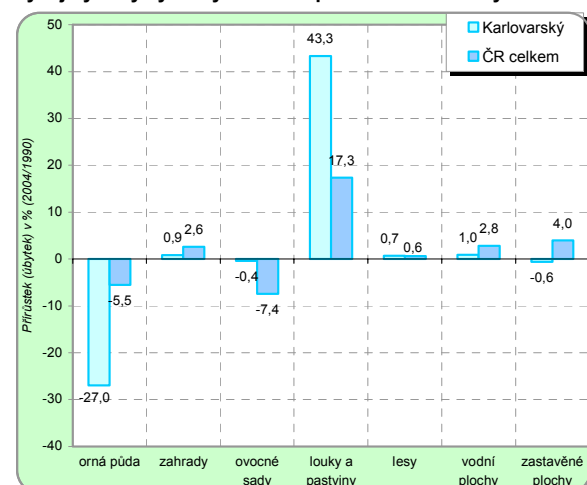
Vývoj měrných emisí hlavních znečišťujících látek

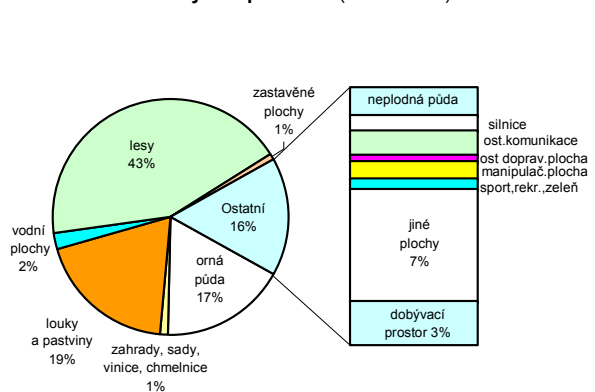
Podíl jednotlivých kategorií zdrojů na celkových emisích (2003)

Vývoj výměry vybraných druhů pozemků mezi roky 1990 a 2004

Struktura využití pozemků (31.12.2004)

Cestovní ruch, 1996 - 2003

Ukazatel	1996	2003
Hosté v ubytovacích zařízeních	517 238	532 860
v tom: z ČR	212 958	353 194
z ciziny	304 280	179 666
Počet přenocování	2 909 961	3 785 126
v tom: občané ČR	1 515 653	1 358 034
cizinci	1 394 308	2 427 092
Průměrná doba pobytu (dny)	6,6	8,1

Tato skutečnost značně ovlivnila stav dopravní sítě železniční i silniční, zvláště přiléhající k hranicím. V současnosti vznikla v kraji z dopravního hlediska diametrálně odlišná situace. Otevřením hranic mnohonásobně vzrostla zejména silniční doprava, a to jak osobních automobilů, tak i vozů nákladních. Ukázala se nedostatečnost dosavadní silniční sítě, vzrostly podstatně negativní vlivy na životní prostředí. Projevilo se, že dopravní infrastruktura neodpovídá potřebám rozvoje kraje.

Silniční síť Karlovarského kraje má jen necelá 4 % délky sítě silnic a dálnic České republiky. Jako u jediného z českých krajů je její propojení s Prahou možné jen přes dva kraje, chybí zde páteřní rychlostní komunikace. Plošná hustota silnic ve srovnání s dalšími kraji je nízká – o osminu nižší než je průměr. Relativní délka silnic na 1 motorové vozidlo je třetí nejvyšší. Motorizace počtem přes 330 osobních automobilů na tisíc obyvatel byla desátá v pořadí krajů, a to platilo i pro nákladní automobily. Silně podprůměrné je i tempo růstu motorizace v několika posledních letech.

Provozní délka železničních tratí 433 km tvoří necelých 5 % železniční sítě celé republiky, plošná hustota železničních tratí je mírně nadprůměrná.

Karlovy Vary – centrum lázeňství

Karlovarský kraj má dlouhodobě vysoký podíl na počtu lázeňských ubytovacích zařízení v ČR. Jejich kapacita tvoří více než 40 % ubytovacích kapacit lázeňských zařízení v celé ČR. Lázeňskými centry jsou kromě světově proslulých Karlových Varů také Mariánské Lázně, Františkovy Lázně, Jáchymov a Lázně Kynžvart. Kromě lázeňství jsou Karlovy Vary proslulé i konáním Mezinárodního filmového festivalu, který také přispívá ke zvýšení návštěvnosti kraje. Turisté také rádi navštěvují historické město Cheb, zámek v Bečově nad Teplou (zde je vystavena jedna z nejcennějších památek na našem území – Relikviář sv. Maura), hrad v Lokti či klášter v Teplé. Rozsáhlé lesní plochy jsou v oblasti Slavkovského lesa.

Celosvětový pokles zájmu o cestování v souvislosti s teroristickými útoky v roce 2001 se projevil také v návštěvnosti Karlovarského kraje.

Od roku 2003 se počet návštěvníků kraje opět zvyšuje, i když pokračuje trend snižování počtu ubytovacích zařízení. Charakteristická pro kraj je průměrná délka pobytu, která je nejdelší ze všech krajů ČR a přesahuje 8 dní. To zjevně souvisí s lázeňským charakterem velkého množství turistických pobytů. Mezi zahraničními návštěvníky kraje jasně dominují Němci, postupně sílí proud hostů z Ruska, což také umožňuje přímé letecké spojení mezi Karlovými Vary a Moskvou.

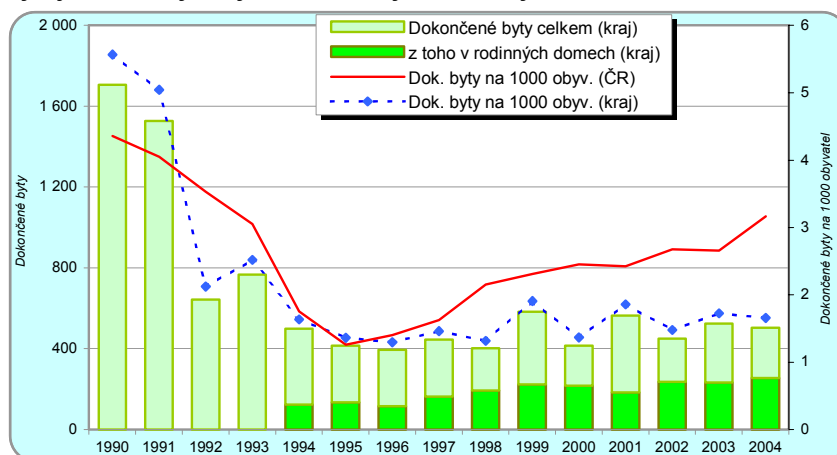
Malá tradice individuální zástavby

Karlovarský kraj je dlouhodobě charakteristický velice malou tradicí individuální zástavby, která se projevuje ve struktuře domovního fondu v mimořádně vysokém podílu bytových domů. Ve srovnání s celostátním zastoupením rodinných domů v domovním fondu (v roce 2001 to bylo 86,3 %) je podíl rodinných domů mezi všemi domy Karlovarského kraje o celých 17,3 % nižší. Z úhrnu domovního fondu představovaly neobydlené domy 10,6 %, což bylo méně než celostátní hodnota (13,3 %).

Po útlumu v 90. letech došlo v kraji na přelomu století k oživení bytové výstavby. Z hlediska struktury se na dokončených bytech nejvíce podílely byty v rodinných domech (45 %), 17,6 % tvořily byty v bytových domech, 8,4 % byly byty získané nástavbou, přístavbou k stávajícím rodinným či bytovým domům. V kraji je stále větší rozestavenost bytů, takže se dá předpokládat, že i v dalších letech poroste počet dokončených bytů.

Vývoj dokončených bytů celkem a bytů v rodinných domech

Pozn. údaje za byty v rodinných domech jsou dostupné v časové řadě až od roku 1995

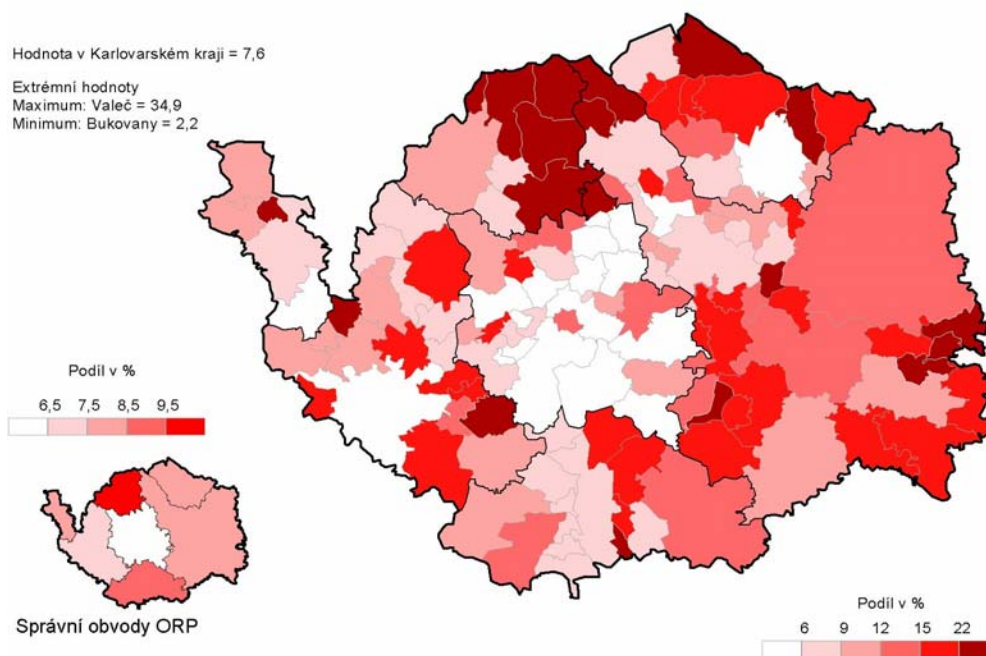
Podíl neobydlených bytů na celkovém bytovém fondu v obcích kraje v roce 2001

Hodnota v Karlovarském kraji = 7,6

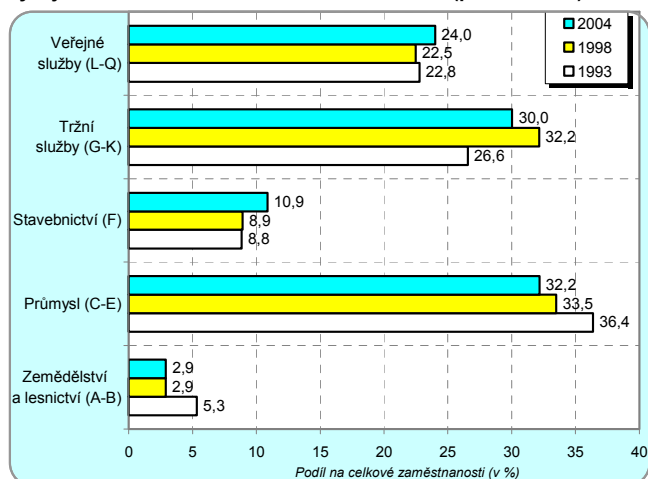
Extrémní hodnoty

Maximum: Valeč = 34,9

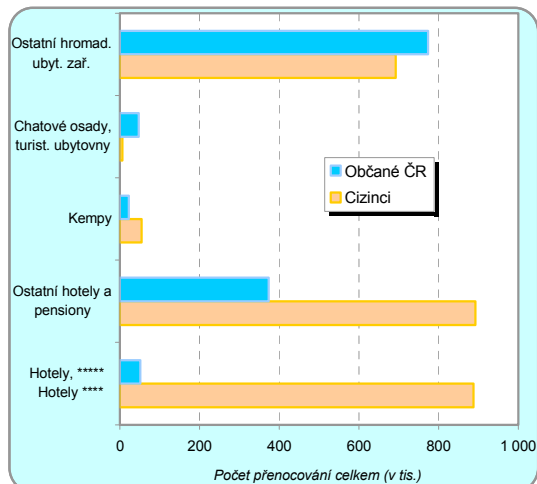
Minimum: Bukovany = 2,2

Vývoj zaměstnanosti v hlavních sektorech NH (podle OKEČ)

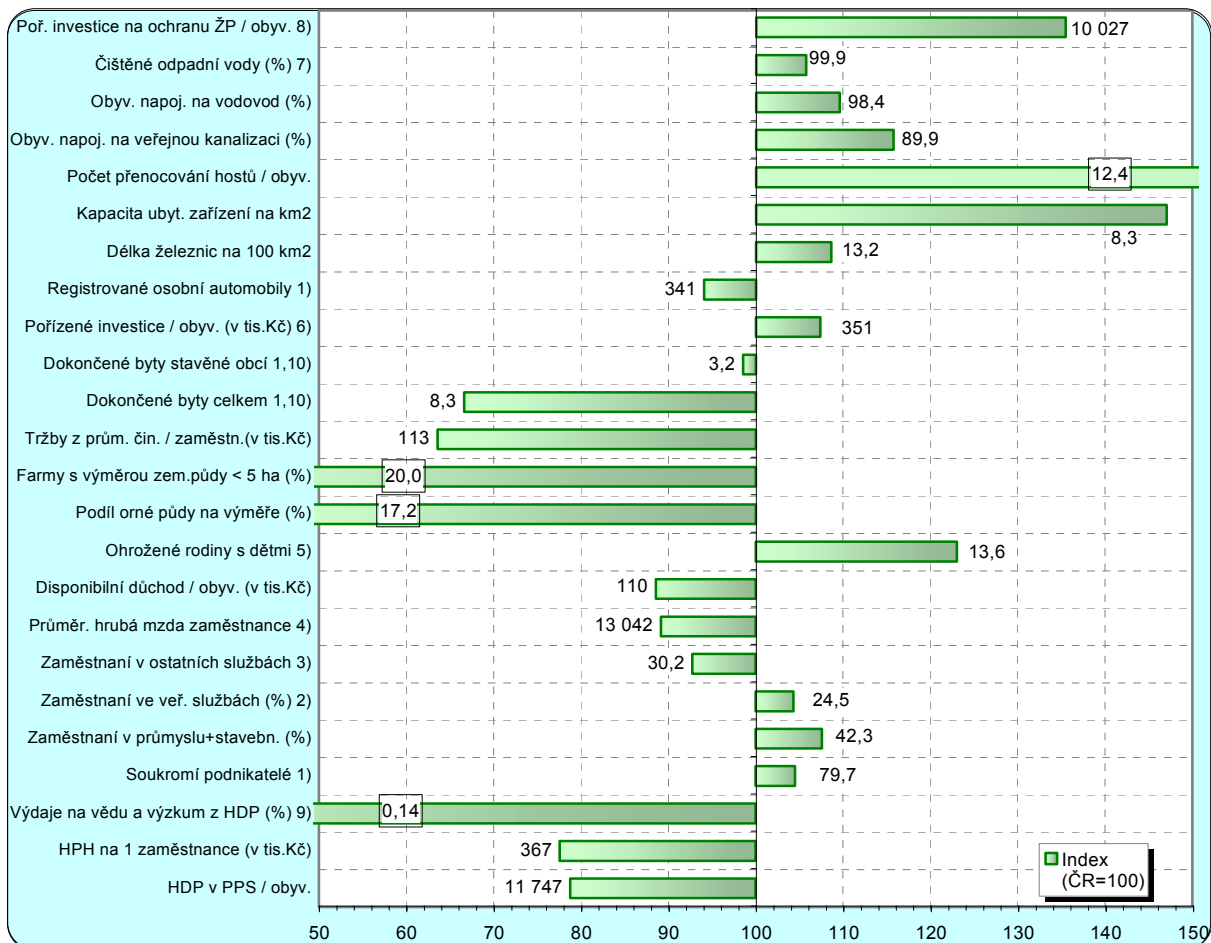

Přenocování v hromadných ubytovacích zařízeních podle kategorií, v roce 2004

Postavení kraje v oblasti ekonomiky a životního prostředí

Pozn. Čísla u sloupců uvádí skutečnou hodnotu ukazatele v kraji, osa x pak jeho relaci k ČR (ČR=100)

1) Vztaheno na 1000 obyvatel

2) OKEČ L-O (veřejná správa a obrana, soc. zabezpečení, vzdělávání, zdravotní a soc.péče, ostatní veřej. a soc.sloužby)

3) OKEČ G-K, resp.P-Q (obchod, ubytování a stravování, doprava, finanční zprostředk., nemovitosti, domácnosti zaměst. personál)

4) V Kč, za rok 2001, podle skutečného místa pracoviště

5) Podíl rodin s nezaopatřenými dětmi v registru sociálně potřebných na celkovém počtu rodin s dětmi v roce 2001

6) Podle kraje sídla investora, součet za období 1995-2001

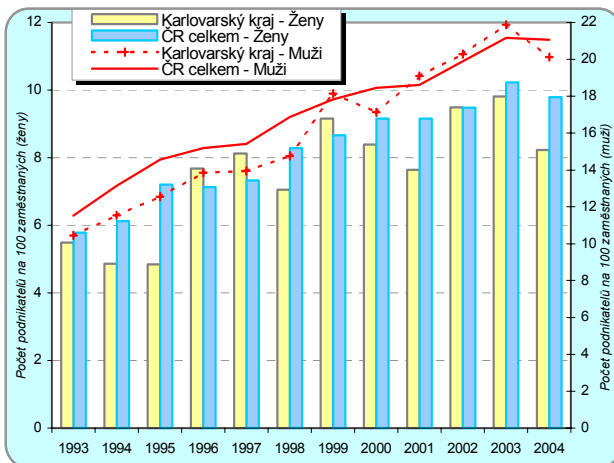
7) Z celkového množství vypouštěných odpadních vod

8) Podle místa realizace, v Kč, součet za období 2000-2003

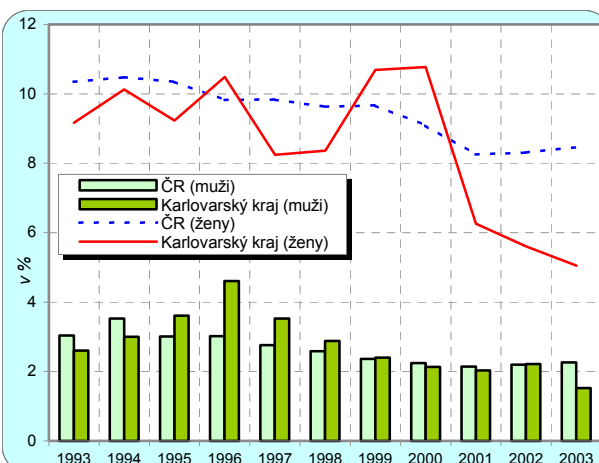
9) Průměr za období 2001-2003

10) Součet za období 1999-2003

Zaměstnavatelé a osoby pracující na vlastní účet, muži, ženy

Zaměstnaní na zkrácený úvazek, muži, ženy

Postavení kraje mezi evropskými regiony (pořadí je vždy uvedeno sestupně)

Ukazatel			Postavení v rámci územního celku (počet jednotek NUTS-3)					
			Kraj (Karlo- varský)	ČR	regiony NUTS-3 sousedící s ČR	EU -10 nové země	EU-15 bývalé země	EU-25 celkem
			(1)	(14)	(27+14) ¹	(123) ²	(1 091+14) ²	(1 214) ²
1	Hustota zalidnění (2002)	hodnota pořadí	91,6 x	129,4 11 / 14	126,2 30 / 41	100,8 61 / 117	120,3 774 / 1105	116,6 824 / 1208
2	Celkový přírůstek obyvatel (1995-2002) ³	hodnota pořadí	-0,6 x	-1,8 4 / 14	-4,0 15 / 40	-1,4 41 / 117	2,7 723 / 1078	2,0 760 / 1181
3	Přirozený přírůstek (1995-2001) ³	hodnota pořadí	-0,4 x	-2,0 1 / 14	-0,9 9 / 40	-0,7 45 / 111	0,9 565 / 1078	0,6 609 / 1175
4	Migrační přírůstek (1995-2001) ^{3,4}	hodnota pořadí	-0,2 x	0,1 9 / 14	-1,6 19 / 40	-0,7 47 / 111	1,9 751 / 1078	1,4 789 / 1175
5	HDP v PPS na obyvatele (2002)	hodnota pořadí	11 277 x	14 315 11 / 14	10 912 30 / 40	10 966 40 / 121	23 164 1076 / 1101	21 172 1105 / 1208
6	HDP v PPS na obyvatele (1995)	hodnota pořadí	9 833 x	10 660 6 / 14	7 882 20 / 40	7 118 13 / 115	16 869 982 / 1076	15 233 989 / 1177
7	Podíl ekonomicky aktivních osob celkem (v %, 2002)	hodnota pořadí	51,0 x	50,0 2 / 14	45,3 8 / 41	45,5 13 / 123	46,8 161 / 986	46,6 172 / 1095
8	Podíl ekonomicky aktivních žen (v %, 2001)	hodnota pořadí	92,0 x	43,4 2 / 14	39,8 4 / 28	40,5 15 / 114	39,2 79 / 585	39,4 92 / 685
9	Zaměstnanost v zemědělství, lesnictví a rybolovu (v %, 2001)	hodnota pořadí	3,6 x	4,8 11 / 14	12,1 33 / 40	17,0 99 / 113	4,0 597 / 1063	6,0 685 / 1162
10	Zaměstnanost v průmyslu a stavebnictví (v %, 2001)	hodnota pořadí	40,6 x	40,1 12 / 14	36,2 20 / 40	30,5 27 / 113	25,9 96 / 1063	26,6 111 / 1162
11	Zaměstnanost ve službách (v %, 2001)	hodnota pořadí	55,9 x	55,2 3 / 14	51,8 13 / 40	52,5 36 / 113	70,1 872 / 1063	67,3 905 / 1162
12	Míra nezaměstnanosti celkem, dle VŠPS (v %, 2003)	hodnota pořadí	6,4 x	7,8 7 / 14	18,0 23 / 40	14,5 98 / 123	8,1 466 / 991	9,1 548 / 1100
13	Míra nezaměstnanosti žen, dle VŠPS (v %, 2003)	hodnota pořadí	6,4 x	9,9 12 / 14	16,7 20 / 28	15,3 101 / 123	8,9 298 / 591	10,0 385 / 700
14	Míra nezaměstnanosti osob <25 let, dle VŠPS (v %, 2003)	hodnota pořadí	14,5 x	18,6 10 / 14	26,7 17 / 28	32,3 95 / 123	15,8 218 / 494	18,4 303 / 603
15	Ubytovací lůžka v hotelech na tis. obyvatel (2002)	hodnota pořadí	60,5 x	24,1 1 / 14	15,2 4 / 41	10,5 4 / 118	26,1 122 / 1105	23,6 125 / 1209

¹ regiony s chybějícími údaji:

2 regiony NUTS-3 ve Slezsku (ve všech ukazatelích výjma č. 1, 7, 15) nahrazeny hodnotou za vyšší územní celek NUTS-2 Slezsko

17 regionů NUTS-3 v Německu (u ukazatelů 8, 13, 14) nahrazeno 5 příslušnými vyššími jednotkami NUTS-2

regiony s odlišným časovým vymezením: všechny regiony u ukazatelů 2 a 3 (období 1997-99), všechny regiony u ukazatelů 12-14 (rok 2001) a regiony Německa u ukazatele 7 (rok 2001)

² významné regiony NUTS-3 s chybějícími údaji:

439 regionů Německa (ukazatele 8, 13 a 14), 100 regionů Francie (ukazatel 14), 51 regionů Řecka (ukazatele 7-8 a 12-14), 40 regionů Nizozemska (ukaz. 9-11), 30 regionů Portugalska (ukaz. 2-4, 6-8 a 12-14), 4 regiony Estonska (ukaz. 15) a 4 regiony Lotyšska (ukaz. 1)

regiony s odlišným časovým vymezením: reg. Německa u ukazatelů 2 a 3 (1995-99) a u ukaz. 12 (rok 2001), V. Británie u ukaz. 7 a 12-14 (rok 2001), Portugal., Kypr a Lucemb. u ukaz. 9-11 (rok 2000), Slovensko-ukaz. 15 (rok 2003), Lotyšsko-ukaz. 8 (rok 2002) a regiony Skotska u ukaz. 15 (rok 2000)

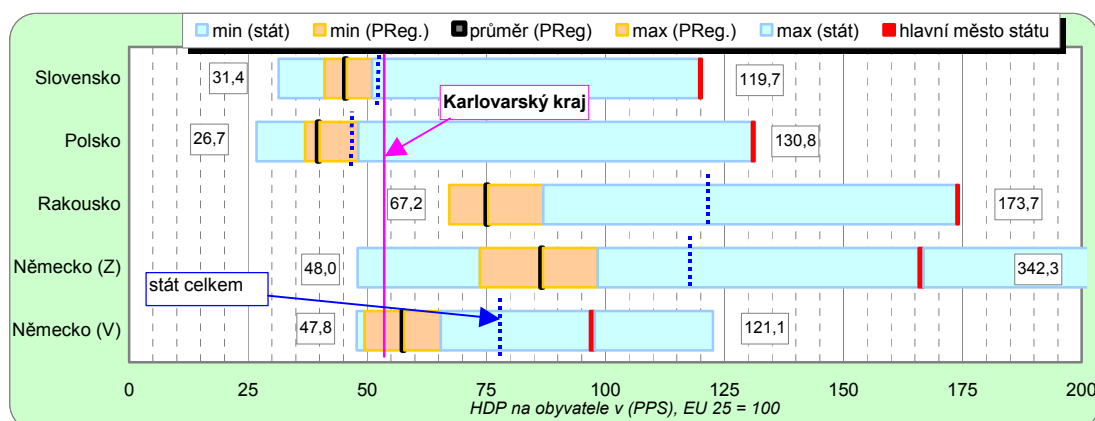
³ průměry z jednotlivých let vztažených na 1000 obyvatel středního stavu (celkový přírůstek je vyjádřen jako rozdíl středních stavů)

⁴ migrační přírůstek je počítán jako rozdíl celkového a přirozeného přírůstu

Zdroj dat: DB Regio, Eurostat

Pozn. některé údaje za kraje a ČR se nemusí úplně shodovat (zejména z důvodu revizí) s údaji uvedenými v předchozí části kapitoly.

Účelem tabulky je podat základní obraz o postavení kraje v širším nadnárodním kontextu, ukazatele a časové období byly proto voleny především s ohledem na jejich dostupnost (za co nejvíce regionů v EU).

HDP v PPS na obyv. kraje, regionů sousedních zemí a příhraničních regionů (Preg)¹ v roce 2002

¹ příhraniční regiony zahrnují všechny regiony NUTS-3 sousedící s ČR